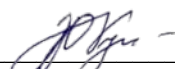

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет **філологічний**
Кафедра **української мови імені проф. Івана Ковалика**

Затверджено
на засіданні кафедри **української мови**
імені проф. Івана Ковалика
факультету **філологічного**
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус із навчальної дисципліни
«Українська літературна мова в історичному аспекті»,
що викладається в межах ОПП (ОПН)
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Назва дисципліни	Українська літературна мова в історичному аспекті
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).
Викладачі курсу	канд.філол.наук, доц.Висоцька Т.Й.
Контактна інформація викладачів	tetyana.vysotska@lnu.edu.ua; https://philology.lnu.edu.ua/employee/vysotska-tetyana
Консультації з питань навчання по дисципліні	Щочетверга 10.10-11.30 (ZOOM-платформа: https://us02web.zoom.us/j/7447358160?pwd=WnJGeGxpUURyZlNKcFI5Z0djVmRTdz09)
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/ukrainska-literaturna-mova-v-istorychnomu-aspekti
Інформація про дисципліну	<p>Дисципліна «Українська літературна мова в історичному аспекті» є нормативною дисципліною зі спеціальності 014.01 «Середня освіта» (українська мова і література) для освітньої програми «Середня освіта (українська мова і література)», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ЄКТС).</p> <p>Як окрема навчальна дисципліна відображає академічний підхід у висвітленні питань найновіших наукових досягнень, що стосуються процесів творення літературної мови, її походження, унормування та функціонування від найдавніших часів і до сьогодні, формування лексичного фонду мови, її стильової різноманітності у взаємозв'язках з іншими слов'янськими і неслов'янськими мовами, історії та культури народу загалом.</p> <p>Основні завдання курсу передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкриття етапів виникнення та розвитку української літературної мови; - характеристику ідейно-філософського тла в межах кожного часового зрізу та його мовне втілення; - ознайомлення з джерелами творення української літературної мови кожного періоду; - аналіз основних мовних рис на основі текстів з оригіналів українських писемних пам'яток відповідно до соціокультурного періоду, - з'ясування стилістичних особливостей конкретного тексту; - виявлення причин взаємодії української літературної (писемної) мови з іншими слов'янськими та неслов'янськими мовами та наслідки міжмовних контактів; - висвітлення ролі і місця мови в системі суспільних цінностей крізь призму персоналій; - виокремлення найхарактерніших досліджень провідних науковців-лінгвістів, істориків, філософів, письменників, культурних діячів, позиція

	і погляди яких вплинули на літературне мовотворення.
Коротка анотація дисципліни	<p>Курс «Українська літературна мова в історичному аспекті» призначений для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (українська мова і література) третього року навчання.</p> <p>Як частина обов'язкової програми цей курс ознайомлює студентів з основними відомостями з історії української літературної мови, її нормами, стилями, словником, семантикою, граматичною будовою, стилістичними засобами; загалом дає знання про взаємодію літературної мови з українською загальнонародною, з її місцевими діалектами у зв'язку з іншими слов'янськими і неслов'янськими мовами.</p> <p>Курс «Українська літературна мова в історичному аспекті» забезпечує студентів орієнтацію у процесах творення української літературної мови певної доби, що маркуються соціокультурними чинниками загалом і внутрішніми законами розвитку мови зокрема, дає змогу глибоко зрозуміти і науково обґрунтувати різні підходи в історичній лінгвістиці, що торкаються низки фундаментальних наукових проблем, зокрема періодизації, термінологічної неоднотайності; ознайомлює студентів з оригінальними писемними пам'ятками, що репрезентують різні стилі та жанри української літературної мови.</p>
Мета та цілі дисципліни	<p>Мета курсу – зорієнтувати здобувача освіти в основних внутрішньомовних і позамовних чинниках формування і становлення української літературної мови.</p> <p>Цілі курсу «Українська літературна мова в історичному аспекті» передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння головних процесів виникнення, формування і розвитку української мови; • виявлення й осмислення ролі позамовних чинників у становленні української літературної мови; • усвідомлення мови як суспільного явища; • уміння фахово аналізувати мовні явища завдяки набутим знанням із курсу «Актуальні проблеми історичної граматики української мови в середній школі»; • здатність правильно зіставляти джерела мовотворення української літературної мови; • уміння розуміти і коментувати зміст писемних пам'яток; • характеристику національно-мовної позиції персоналій і їхню роль у творенні української літературної мови.
Література для вивчення дисципліни	<p><i>Основна</i></p> <p>Бабич Н.Д. Історія української літературної мови: Практичний курс / Н.Д.Бабич. - Львів, 1993.</p> <p>Блик О.П. Історія української літературної мови: Практичні заняття / О.П. Блик. - К., 1987.</p> <p>Добосевич У.Б. Методичні вказівки для самостійної роботи з історії української літературної мови / Ук. Добосевич У.Б. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 56с.</p> <p>Конобродська В. Історія української літературної мови. Практичні заняття / В.Конобродська. – Житомир, 2002.</p>

Кубайчук В. Хронологія мовних подій в Україні : зовнішня історія української мови IX-XX ст. – Київ, 2020. – 192 с.

Курс історії української літературної мови / За ред. І.Білодіда : У 2 т. – К., 1958. – Т. 1.; Т. 2 – К., 1961.

Ніка О. Історія української літературної мови / О.Ніка. – К., 2014.

Огієнко І. (Іларіон). Історія української літературної мови / І. (Іларіон) Огієнко. - К., 1995.

Плющ П.П. Історія української літературної мови / П.П.Плющ. - К., 1971

Русанівський В.М. Історія української літературної мови / В.М.Русанівський. – К., 2001.

Чапленко В. Історія нової української літературної мови (17ст. -1933) / В.Чапленко. - Нью-Йорк,1970.

Додаткова

Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі//Сучасність. - 1999. - № 3. - С.128-140.

Бідер Г. Українська мова в Габсбурзькій монархії//Мовознавство. – 1997. - №1.

Булаховський Л.А. Питання походження української мови: Історичний коментар до української мови // Вибр. праці: В 5-и т. – Т.2.– К., 1977. – С. 10 – 25.

Горбач О. Засади періодизації історії української літературної мови й етапи її розвитку // 2 Міжнародний конгрес українців. – Львів, 1993. – С. 7 – 12.

Єдлінська У. Ділова мова XIV-XVст. в українському мовотворчому процесі // Другий міжнародний конгрес українців. Мовознавство. Доповіді і повідомлення. - Львів, 1993.- С. 17-22.

Житецький П.Г. “Енеїда” Котляревського и древнейший список ее в связи с обзором малорусской литературы XVIII века// Житецький П.Г. Вибрані праці. Філологія. - К., 1987.

Житецький П.Г. Вибрані праці: Філологія. – К., 1987.

Жовтобрюх М. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918-1941). – К., 1991.

Жовтобрюх М. Староукраїнські грамоти як пам'ятки літературної мови // Мовознавство. – 1976. - №4. – С. 6-10.

Жовтобрюх М. Мова української періодичної преси (кінець XIX – початок XXст.) – К., 1970.

Ісіченко І., Архієпископ. Історія української літератури : Середньовіччя.Ренесанс (XI-XVI ст.) / Архієпископ І.Ісіченко. Харків : Вид-во Точка, 2021. 639 с.

Історія українського правопису XVI – XX століття: Хрестоматія/ Упор. В.В.Німчук, Н.В. Пуряєва. – К., 2004.

Історія української мови: Хрестоматія / Упор. С.Я.Єрмоленко, А.К.Мойсієнко. - К., 1996.

Карпенко Ю. Коли і як виникла українська мова // Мовознавство: Тези та повідомлення III Міжнародного конгресу українців. – Харків, 1996. – С.75 – 81.

Кобилянський Б. Мова Григорія Сковороди // Кобилянський Б. Лекції з історії української літературної мови. - Львів,1965.

Коломієць В.Т. Типологічні риси української літературної мови на фоні інших слов'янських мов//Мовознавство. – 1992.–№5. – С.3–11.

Левченко Г.А. Нариси з історії української літературної мови першої половини ХІХ ст. - К.-Х.,1946. - С.107-140.

Масенко Л. До проблеми спадкоємності старої писемної традиції в новій українській літературній мові// Мовознавство. - 1995. - № 4-5.

Масенко Л.Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. – К.,2004.

Матвіяс І. Українська літературна мова і територіальні діалекти в їх взаємодії на різних історичних етапах //Українська літературна мова в її взаємодії з територіальними діалектами. К.,1977. - С.5-31.

Муромцева О.Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині ХІХ - на початку ХХст. - Х.,1985.

Німчук В. Початки літературних мов Київської Русі // Мовознавство. - 1982. - № 2. - С.21-31.

Німчук В.В. Мовознавство на Україні в ХІV - ХVІІст. - К.,1985.

Німчук В.В. Староукраїнська лексикографія у її зв'язках з російською та білоруською. - К.,1980.

Німчук В.В. Періодизація як напрямок дослідження генези та історії української мови // Мовознавство. – 1997.–№6. – С. 3 – 15; 1998. – № 1.– С. 3 – 13.

Німчук В.В. Про походження українських діалектів // Україна: Наука і культура. – К., 1983. – Вип. 26–28.

Огієнко Іван. Історія української літературної мови. – К., 1999.

Передрієнко В. Формування української літературної мови ХVІІІ ст. на народній основі. - К.,1979.

Пещак М.М. Історичні писемні пам'ятки як джерело розвитку мовознавчої науки // Мовознавство. – 1987. – № 3. – С. 49 – 54.

Півторак Г.П. Проблема східнослов'янської прамови // Мовознавство: Доповіді та повідомлення на ІV Міжнародному конгресі україністів / Відп. ред. В. Німчук. – К., 2002. – С. 268 – 272.

Півторак Г.П. Формування і діалектна диференціація давньоруської мови. – К., 1988.

Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.

Підкуймуха Л. Мова Львова, або коли й батяри говорили / Людмила Підкуймуха; передм. Л.Ткач. – Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2020.- 328 с.

Радевич-Винницький Я. Історія української мови : іноетнічні персоналії мови. – Львів : Апріорі, 2020. – 260 с.

СковороДАР. Життя, творчість, спадок : збірка творів / укл. Н.Федорак ; пер. з давньоукраїнської Н.Косенко, Н.Федорака. – Харків : ВД «ШКОЛА», 2022. – 416 с.

Смотрицький М., архієпископ. Апологія паломництва до східних країв. Архiep. Ігор Ісиченко, аврський проєкт, передмова, коментарі, примітки; Ростислав Паранько , переклад зі старопольської. Харків : Акта, 2020. 608 с.

Старченко Н. Українські світи Речі Посолитої. Історія про історію – Київ : Laugus, 2021. – 616 с.

Статєєва В. Українські письменники про проблеми літературної мови та мовознавства кінця ХІХ - початку ХХ ст. - Ужгород,1997.

Стишов О. Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця ХХст. (на матеріалі мови засобів масової інформації). – К., 2003.

	<p>Тараненко О.О. Мова Київської Русі: вузол історико-лінгвістичних і політико-ідеологічних проблем // Мовознавство. – 1993. – №2. – С. 35 – 38.</p> <p>Ткаченко О. Українська мова і українська культура // Українська мова. – 2003. - № 1, – С. 3-13, № 2. – С. 3-22 та №3-4. – С. 3-17.</p> <p>Царук О. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри. – Дніпропетровськ, 1998.</p> <p>Чепіга І. Концепція літературної мови староукраїнських книжників XVI - першої половини XVII ст.// Жанри і стилі в історії української літературної мови. - К.,1989. - С.79-93.</p> <p>Чепіга І. Народнорозмовні елементи у мові українських ділових текстів XVI - першої половини XVII ст. //Мовознавство. - 1992. - № 6. - С.3-11.</p> <p>Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. - Львів-Нью-Йорк,1996. - С.27-108.</p> <p>Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і статус.- Чернівці,1998. - С.113-139.</p> <p>Шевельов Ю. Чому общерусский язык, а не вітчоруська мова (з проблем східнослов'янської глотогонії) // II Міжнародний конгрес українців. – Львів, 1993. – С. 54 – 66.</p> <p>Шевельов Ю.Традиція і новаторство в лексиці і стилістиці І.П.Котляревського. - Чернівці, 1998.</p> <p>Інтернет-джерела: http://irbis-nbu.gov.ua; http://litopys.org.ua; https://diasporiana.org.ua</p>
Тривалість дисципліни	Один семестр (5)
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 32 години лекційних, 16 годин практичних занять і 42 години самостійної роботи. 3 кредити ЄКТС.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоретико-методологічні засади і поняття курсу української літературної мови в історичному аспекті, • Принципи і критерії періодизацію історії української літературної мови, основні етапи її становлення, • Основні джерела вивчення української літературної мови в історичному аспекті; • Внутрішньомовні процеси, явища та позамовні чинники, що характеризують стан української мови в кожному окремо означений період; • Основні наукові праці лінгвістів з історії української літературної мови; • Стан та перспективи дослідження української літературної мови в історичному аспекті. <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ілюструвати синтез традиційного і новаторського у мові на основі текстів різних жанрів і періодів; • Критично аналізувати й оцінювати літературно-писемні й друковані пам'ятки,

	<ul style="list-style-type: none"> • Коментувати і виявляти у текстах ознаки різних правописних систем; • Характеризувати позицію, роль і вплив історичних постатей (словесників, лексикографів, письменників) на розвиток української літературної мови.
Ключові слова	Літературно-писемна мова, книжна мова, проста мова, руська мова, кодифікація, диглосія, різножанрові тексти, внутрішньомовні процеси, пам'ятка, мовотворення.
Формат дисципліни	Очний.
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Курси старослов'янської мови, історичної граматики, діалектології, загального мовознавства, історії української літератури, історії України.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання дисципліни	<p>Курс «Українська літературна мова в історичному аспекті» передбачає застосування порівняльно-історичного методу, що виявляється у таких прийомах:</p> <ul style="list-style-type: none"> характеризується і зіставляється роль і статус мови в різні часові зрізи з урахуванням мовних явищ; визначається відносна хронологія мовних фактів. <p>Застосований метод міждисциплінарного дослідження, що полягає у залученні даних із історії, філософії, літературознавства, релігієзнавства, політології.</p> <p>Метод спостереження (передбачає роботу з власне джерелами і науковими розвідками зазначеної проблематики).</p>
Необхідне обладнання	Проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • модулі: 30 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p>
Питання до екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання курсу «Української літературної мови в історичному аспекті», зв'язок з іншими науковими дисциплінами. 2. Місце української мови серед інших слов'янських мов. Основні риси української мови. 3. Походження української мови. Проблема періодизації історії української мови. 4. Поняття «українська літературна мова» та зміни у його змісті на різних етапах становлення; основні джерела її творення. 5. Основні джерела вивчення історії української літературної мови. 6. Періодизація історії української літературної мови: теорії, концепції, критерії. 7. Початки писемності у східних слов'ян. Глаголиця і

- кирилиця – дві системи письма (теорії походження).
8. Статус руської мови у Великому князівстві литовському і Речі Посполитій.
 9. Старослов'янська (церковнослов'янська) мова та її вплив на розвиток української літературно-писемної мови.
 10. Мовна ситуація Київської Русі.
 11. Співіснування руської писемно-літературної мови середньовіччя і церковнослов'янської, їх взаємодія у писемних текстах.
 12. Проблема існування писемної мови в Київській Русі у дохристиянський період. Мова найдавніших записів.
 13. Традиційно-слоговий критерій у диференціації писемної спадщини киеворуського періоду.
 14. Актова мова на теренах України у 14-15 ст.
 15. Конфесійна пам'ятка 15 ст. – Четія-Мінея (1489 р.): мова, значення, дослідники.
 16. Мова ділових паперів як основа формування літературно-писемної мови періоду II пол. 14 – 15 ст. (південно-західна діалектна основа).
 17. Другий південнослов'янський вплив та його ознаки в правописній системі.
 18. Основні ознаки (старослов'янської) церковнослов'янської мови, її адаптація на українськомовному ґрунті та функціонування в різні періоди розвитку української мови.
 19. Українська писемно-літературна мова у 16 – I пол. 17 ст.: загальна характеристика, пам'ятки, постаті окресленого періоду і їхній вплив на мовну ситуацію.
 20. Питання про український та білоруський варіанти руської мови.
 21. Шкільна освіта в Україні у період 16-17 ст. (перші університети, заснування братств).
 22. Мовознавча думка на українських землях XVI - XVII ст.
 23. Українські словесники 16 -17 ст. та кодифікація церковнослов'янської мови у граматиках та словниках.
 24. Вплив культурно-освітніх осередків, книгодрукування на мовну ситуацію в Україні у II пол. 16 – 17 ст.
 25. Експансія польської і латинської мов у справочинстві 17 ст.
 26. Роль Костянтина Острозького у формуванні мовної ситуації в Україні.
 27. Культурна прецедентність перекладів конфесійних текстів староукраїнською мовою у II пол. 16 ст.
 28. Драматичні твори (шкільна драма та інтермедії) у процесі формування літературно-писемної мови.
 29. Роль бароко у розвитку виражальних засобів української мови, жанрового розмаїття багатства (І.Вишенський, І.Гялятовський, Л.Баранович та ін.)
 30. Роль ідей Гуманізму, Відродження та Реформації у розвитку староукраїнської мови к. 16 – 17 ст.
 31. Мовотворчість Г.Сковороди (традиції і новаторство).
 32. Інтелектуальні сили в розбудові Російської держави, вплив української літературно-писемної мови на формування російської.
 33. Роль Романтизму та ідей романтиків у формуванні мовної ситуації в Україні.

34. Теорія трьох стилів у науковому доробку Ф.Прокоповича.
35. Ділові документи (канцелярська мова часів Б.Хмельницького), літописи (Самовидця, Самійла Величка та ін.), художні твори (І.Некрашевич, Климентій Зиновійв) та епістолярій як джерело формування української мови кін. 17 ст.
36. Б.Грінченко і його роль у становленні української літературної мови.
37. Характеристика мови полемічної літератури 16 – I пол. 17 ст. (українські полемісти окресленого періоду).
38. Українська літературна мова 18 ст.: підросійська Україна та Галичина; реформа алфавіту (гражданка).
39. Умови українського мовотворення у I пол. 19 ст.
40. Джерела для творення української літературної мови в II пол. 19 ст.
41. Проникнення *простої* мови у сферу сакрального (церковні проповіді, богослужіння, гомілійні твори).
42. Перші наукові студії з української мови нової доби.
43. Український правопис: становлення, проблеми, постаті (І.Котляревський, О.Павловський, М. Максимович).
44. Роль І.Котляревського у розвитку української літературної мови; явище «мовна котляревщина».
45. Від бурлескної, жартівливої мови до поважного мовостилу (Г.Квітка-Основ'яненко, П.Гулак-Артемівський, Є.Гребінка).
46. Українські романтики і їхні мовотворчі завдання.
47. Схарактеризуйте національно-мовну позицію Т.Шевченка (інноваційність мовних норм, народнорозмовна основа, книжні елементи).
48. Мовотворчість П.Куліша в історії української літературної мови.
49. Постать Я.Головацького і його мовна концепція в період домінування Австрійської імперії в Галичині.
50. Становище українського друкованого слова у підросійській Україні та в Галичині у 19 ст. (цензура і толерантність).
51. Внесок Галичини у процеси мовотворення у I пол. 19 ст.
52. Галицькі граматики I пол. 19 ст. Перша хвиля «азбучної війни».
53. Сутність мовної дискусії у кін. 19 ст. (мовні позиції А.Кримського, Б.Грінченка, Лесі Українки та ін.)
54. Формування літературної мови у II пол. 19 ст. Явище «кування слів».
55. Діяльність «Руської трійці». «Русалка Дністрова» та її значення у розвитку літературної мови в Галичині.
56. Вплив ідей москвофілів та народовців на розвиток української мови.
57. Унормування українського правопису на Лівобережжі та Галичині (друга хвиля «азбучної війни»).
58. Джерела мовотворення української літературної мови у 19 ст.
59. Мовна дискусія 90-тих років 19 ст. і її учасники.
60. Суспільний статус української мови на поч. ХХ ст. (українська інтелігенція в обороні рідного слова, заснування «Просвіти», видання української преси).

	<p>61. Роль української інтелігенції (кін. 19 – поч.20 ст.) у розбудові літературної мови.</p> <p>62. Основні тенденції розвитку української мови 90-тих р. ХХ ст. Статус української мови. Правописні проблеми.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. /дата /год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І. Староукраїнський період в історії формування української літературної мови.				
36 т. 2 год	<p>Тема1.</p> <p>Вступ</p> <p>1. Предмет і завдання курсу «Українська літературна мова в історичному аспекті», його загальнотеоретичне (пізнавальне) і практичне значення.</p> <p>2. Міждисциплінарність дослідження української літературної мови в історичному аспекті, зумовленість її динаміки соціокультурними чинниками. Поняття “літературна мова”, його ознаки. Синонімні назви на позначення літературної мови в різні періоди її функціонування.</p> <p>3. Основні джерела вивчення та творення української літературної мови.</p> <p>4. Періодизація історії української літературної мови: проблематика, концепції, погляди науковців.</p> <p>5. Початки писемности й літературної мови у слов'ян.</p>	лекція	<p>Ющук І. Про походження української мови / І.Ющук. – Дивослово. – 1995. - № 1. – С. 5-2;</p> <p>Єрмоленко С. Про походження української мови/ С.Єрмоленко. – Урок української. 2002. - №1. – С. 28-32.</p> <p>Шевельов Ю. Чому общерусский язык, а не вібчоруська мова (з проблем східнослов'янської глотогонії) // II Міжнародний конгрес україністів. – Львів, 1993. – С. 54 – 66.</p> <p>Огієнко І. Повстання</p>	Походження письма і літературно-писемної мови у слов'ян. Глаголиця і кирилиця, різновиди кириличного письма. 2 год.	09. 2024

			азбуки і літературної мови у слов'ян. Вінніпег, 1976. 300 с.		
37 т. 2 год	1. Зіставлення різних періодизацій ІУЛМ, визначення відмінностей у виділенні меж історико-мовних періодів, їхня аргументація. 2. Мовно-стилістичний аналіз пам'яток киеворуського періоду: “Слово о полку Ігоревім”, “Руська правда”, берестяні грамоти, “Повчання Володимира Мономаха дітям”, “Повість минулих літ”, церковні проповіді тощо	практичне заняття	Методичні вказівки для самостійної роботи з історії української літературної мови/Уклала Добосевич У.Б. – Львів:Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 56с. Ніка О. Історія української літературної мови. – К., 2014.	Загальна характеристика мови окремих груп пам'яток Київської Русі. 2 год.	09.2024
37 т. 2 год	Тема 2. Староукраїнська доба у розвитку української літературної мови (XI – XIV ст.): 1.Мовна ситуація в Київській Русі. Термінологічна варіативність у позначенні літературних мов Київської Русі. 2.Співіснування і взаємодія української літературно-писемної мови (давньоукраїнської) та старослов'янської (церковнослов'янської української редакції). 3.Етапи становлення книжної традиції в Київській Русі.	лекція	Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.	Взаємодія руської літературно-писемної мови з іншими слов'янськими та неслов'янськими мовами (польською, чеською, латинською), розширення лексичного складу, іншомовні запозичення в офіційно-діловій та інших сферах. Питання про український та білоруський варіанти руської мови. 2 год	09.2024
38 т. 2 год	Тема 3. Характеристика староукраїнської літературно-писемної мови (XIV-XVст.). 1. Ідейно-філософське тло епохи. 2. Руська мова у Великому Литовському	лекція	Русанівський В. Староукраїнська і слов'яноруська мови на тлі розвитку інших слов'янських	Староукраїнська літературна мова XIV – першої половини XVI ст. Аналіз складу грамот XIV-XVст., їхня структурна організація, усталеність, можлива	10.2024

	<p>Князівстві та в Речі Посполитій і її офіційний статус.</p> <p>3. Традиції і розвиток ділового письменства на слов'янських землях та в Україні.</p> <p>4. Тенденція до архаїзації літературної мови, зумовлена другим південнослов'янським впливом та його наслідки</p>		<p>мов /В.Русанівський. – Мовознавство. – 1997. – № 1. - С. 3-11.</p>	<p>варіативність, лексичні, морфологічні особливості.</p> <p>2 год</p>	
39 т. 2 год	<p>Актова мова XIV – XV ст. Виявлення ознак української мови у грамотах XIVст., структура грамот, лексичні особливості.</p>	практичне заняття	<p>Грамоти XIV ст./ Упор. М.М.Пешак. – К., 1974; Українські грамоти XV ст. / Підг.тексту В.Русанівський. – К., 1965; Практичні завдання: с. 42-46, 56-58 (Ніка О. Історія української літературної мови. – К., 2014</p>	<p>Значення актової мови в історії розвитку української літературної мови. Тексти юридично-ділового стилю.</p> <p>Відбиття особливостей руської літературно-писемної мови у “Словнику староукраїнської мови XIV – XV ст.”</p> <p>2 год</p>	10.2024
39 т. 2 год	<p>Тема 4. Загальні тенденції у розвитку української літературної мови у XVI – першій половині XVII ст.:</p> <p>1. Релігійно-національне і культурне відродження XVI - першої половини XVIIст. та його вплив на мовну ситуацію в Україні.</p> <p>2. Перемога народних мов у сфері сакрального в європейській традиції (Вікліф, Гус, Данте, Лютер).</p> <p>3. Культурна прецедентність перекладів конфесійних текстів староукраїнською мовою у другій половині XVI ст.</p>	лекція	<p>Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001. Чапленко В. Історія нової української літературної мови (17ст. -1933).- Нью-Йорк,1970.</p>	<p>Вплив позамовних чинників на утвердження нових тенденцій у розвитку літературно-писемної мови.</p> <p>Розвиток шкільної освіти на українських теренах.</p> <p>Ідеї Відродження та Реформації та їхній вплив на мовотворення.</p> <p>Дискусії навколо мовних проблем в Італії, відгуки цих дискусій на українському ґрунті.</p> <p>2 год.</p>	10.2024
40 т. 2 год	<p>Тема 5. Культурно-освітні осередки в Україні XVI-XVIIст. і книгодрукування</p>	лекція	<p>Русанівський В.М. Історія української літературної мови. –</p>	<p>Особливості мови полемічної літератури XVI – першої половини XVII ст.; компоненти</p>	10.2024

	<p>1. Роль друкарства у формуванні української літературної мови.</p> <p>2. Кодифікація руської мови в граматиках і словниках.</p>		К.,2001.	<p>публіцистичного, релігійного, художнього та розмовно-побутового стилів у творах Івана Вишенського.</p> <p>Драматичні твори (шкільна драма та інтермедія) у процесі формування літературно-писемної мови. Натуралістичне копіювання живої розмовної мови (проста мова) в інтермедіях Якуба Гаватовича та інших письменників як стилістичний засіб комічного. Народнорозмовні елементи у віршованих творах.</p> <p>Особливості мови ділових документів, експансія польської та латинської мов у системі офіційно-ділового письменства</p> <p>2 год.</p>	
41 т. 2 год	<p>Мовна палітра українських різножанрових текстів XV – першої половини XVII ст.: Пересопницьке Євангеліє, Учительні Євангелія та ін. (роль перекладів конфесійних текстів староукраїнською мовою).</p>	практичне заняття	<p>Волинські грамоти XVI ст. / Упор. В.Б.Задорожний. – К., 1995.</p> <p>Практичні завдання: с. 62-67, 85-90 (Ніка О. Історія української літературної мови. – К., 2014).</p>	<p>Вплив культурно-освітніх осередків та друкування на мовну ситуацію в Україні у XVI – другій половині XVII ст. Руська мова в граматиках і словниках.</p> <p>2 год</p>	11.2024
41 т. 2 год	<p>Тема 6.</p> <p>Розвиток української літературної мови у другій половині XVII – XVIII ст.</p> <p>1. Період Руїни (друга половина XVII ст.): міграція українського населення, гетьманство,</p>	лекція	<p>Ткаченко О.</p> <p>Староукраїнська мова як цілісна традиція і причини її занепаду:</p>		

	<p>козацтво, Запорізька Січ, початок Московського панування.</p> <p>2. Лінгвоцидна політика Москви.</p> <p>3. Переорієнтація української літературної мови з чернігівської основи на полтавську.</p>		<p>передісторія проблеми та її висвітлення на тлі особливостей формування слов'янських літературних мов / О.Ткаченко // Життя у слові: зб.наук.пр. – К., 2011. – С. 135-136).</p>		
<p>42 т.</p> <p>2 год</p>	<p>МОДУЛЬ II. Нова українська літературна мова (кінець XVIII – XIX ст.).</p> <p>Тема 7.</p> <p>1. Нова доба в історії становлення української літературної мови.</p> <p>2. Основні тенденції формування у підросійській Україні та в Галичині.</p> <p>3. Мовно-національне відродження Східної України.</p> <p>4. Співвідношення старої книжної традиції та нової української літературної мови.</p>	лекція	<p>Огієнко І.(Ларіон). Історія української літературної мови. - К.,1995.</p> <p>Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.</p>	<p>Розвиток літератури народною мовою (кін. XVIII ст.)</p> <p>Революція 1848 року в Австрійській імперії та її вплив на національне самоствердження українців.</p> <p>4 год</p>	
<p>43 т.</p> <p>2 год</p>	<p>Мовний аналіз різножанрових писемних текстів другої половини XVII – XVIII ст.:</p> <p>Творчість І.Некрасевича, К.Зиновіва, Г.Сковороди у контексті розвитку української мови</p>	практичне заняття	<p>Методичні вказівки для самостійної роботи з історії української літературної мови/Уклала Добосевич У.Б. – Львів:Видавничий</p>	<p>Заснування кафедри української словесності у Львівському університеті, роль «Руської трійці» у національно-культурному відродженні Галичини загалом і мови зокрема. Галицькі граматики першої половини XIX ст.</p>	

			центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 56с.	2 год	
43 т. 2 год	Тема 8. Розвиток української літературної мови XIX ст. 1. Т.Шевченко як основоположник нової української літературної мови. 2. Роль П.Куліша у мовотворчих процесах XIX ст.	лекція	Огієнко І.(Ларіон). Історія української літературної мови. - К.,1995. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.	Правописні норми на Лівобережжі та в Галичині у XIX ст. 2 год	
44 т. 2 год	Тема 9. 1. Друга половина XIX ст. у мовотворенні у підросійській Україні та в Галичині. 2. Основні тенденції становлення літературної мови.	лекція	Огієнко І.(Ларіон). Історія української літературної мови. - К.,1995. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.	Позиції лінгвістів щодо проблеми спадкоємності старої писемної традиції в новій українській літературній мові. 2 год.	
45 т. 2 год	І.Котляревський та його роль в історії української літературної мови, мовний аналіз творів. Граматика О. Павловського.	практичне заняття	Практичні завдання: с. 178-180 (Ніка О. Історія української літературної мови. – К., 2014).	Явище «мовної котляревщини». 2 год.	11.2024

45 т. 2 год	Тема 10. Роль персоналій у становленні української літературної мови у XIX ст. Дискусія 90-х рр. XIX та її наслідки у мовотворчих процесах.	лекція	Огієнко І.(Ларіон). Історія української літературної мови. - К.,1995. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.	Характеристика нормування української мови в граматиках (Є.Тимченка, А.Кримського, Г.Шерстюка, О.Курило). 2 год.	11.2024
46 т. 2 год	Тема 11. Цензура і заборона українського друкованого слова у підросійській Україні (Валуєвський обіжник 1863р., Емський указ 1876р. та ін.). Національне відродження в Галичині і його роль і його вплив на мовну царину. Розвиток граматичної думки і словникарства у Східній Україні, увага до правопису (Київський правопис, праці П.Куліша, М.Драгоманова, Б.Грінченка). Поява наукових і науково-популярних праць, творення наукової термінології. Друга хвиля “азбучної війни”, правопис Є.Желехівського, діяльність С.Смаль-Стоцького та офіційне затвердження норм фонетичного правопису у 1893 році. Мовні дискусії. Відстоювання самобутності української мови у працях М.Максимовича, І.Срезневського та ін.	лекція	Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.		
47 т.	Джерела мовотворення в українській літературній мові XIX ст. Мовотворчі завдання поетів-романтиків.	практичне заняття	Методичні вказівки для самостійної роботи з історії української		

2 год			літературної мови/Уклала Добосевич У.Б. – Львів:Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 56с.		
47 т. 2 год	МОДУЛЬ III. Функціонування української літературної мови у ХХ ст. Тема 12. Загальний огляд мовотворчих процесів у ХХ-ХХІст. Формування принципів українського правопису упродовж ХІХ ст. Фонетичний і етимологічний принципи. «Азбучна війна» в Галичині.	лекція	Огієнко І.(Іларіон). Історія української літературної мови. - К.,1995. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К.,2001.	Джерела мовотворення української літературної мови у II пол. ХІХ – поч. ХХ ст. 2 год.	11.2024
48 т. 2 год	Тема 13. Роль І.Франка, Лесі Українки, М.Коцюбинського, В.Винниченка та ін. у творенні української літературної мови.	лекція	Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К., 2001. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і статус.- Чернівці,1998. - С.113-139.	Розширення сфер уживання української мови та зростання її престижу в добу Визвольних змагань 1919 – 1920 рр. Внесок Б.Грінченка, М.Драгоманова у розбудову української наукової мови. 4 год	
49 т.	І.Франко, Б.Грінченко, М.Драгоманов, Олена	практичне	Методичні вказівки	Потреби україномовної освіти та	

2 год	Пчілка, Леся Українка, М.Коцюбинський та ін. та їхня роль у творенні української літературної мови.	заняття	для самостійної роботи з історії української літературної мови/Уклала Добосевич У.Б. – Львів:Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 56с. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К., 2001.	спроби нормалізації у підручниках української мови О. Курило, О. Синявського, М. Сулими, В.Сімовича. 2 год	
49 т. 2 год	Тема 14. 1. Вироблення наукового і публіцистичного стилів української мови. 2. Нові мовні дискусії 1905 – 1907 та 1912 – 1913 рр. та їхня роль у становленні української літературної мови.	лекція	Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К., 2001.	Аналіз розвитку публіцистичного стилю у функціональному і нормативному аспектах, різноплановість української періодики поч. ХХ ст. («Дніпрові хвилі», «Українська хата», «Дзвін», «Сяйво», «Український студент», «Світло» та ін.). 2 год.	11.2024
50 т. 2 год	Тема 15. Українська літературна мова у середині ХХ ст. Освітня реформа 1958р. і суспільний статус української мови.	лекція	Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К., 2001. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і		

			статус.- Чернівці, 1998. - С.113-139.	
51 т. 2 год	Мовні дискусії 90-их років XIX ст. Розвиток публіцистичного і наукового стилів української літературної мови.	практичне заняття	Жовтобрюх М.А. Мова української періодичної преси (к. XIX – поч.. XX ст.). – К., 1970. – 304 с. Практичні завдання: с. 190-205, 293-295 (Ніка О. Історія української літературної мови. – К., 2014).	
51 т. 2 год.	Тема 16. 1. Українська літературна мова у другій половині XX ст. 2. Діяльність шістдесятників. 3. Розвиток української мови 90-х років. 4. Сучасний стан та проблеми українського літературного мовотворення. 5. Правописні 2019: Проект нового правопису і його затвердження.	лекція	<i>Новий правопис</i> української мови - текст змін.	Актуальні питання сучасного українського мовознавства. Правописні проблеми. Проект нового правопису та його обговорення. 2 год.
				Разом: 42 год